

خبرنامه الکترونیکی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

شماره ۳- تابستان و پاییز ۱۳۹۵

آنچه در این شماره می خوانید:

عملکرد کتابخانه مرکزی در تابستان و پاییز ۱۳۹۵

اخبار

اهمیت برگزاری نمایشگاه هفته پژوهش

راهنمای ثبت نام در سامانه جدید غدیر

گزارش بخش اسناد و مدارک - تاریخ شفاهی

کارگاه های آموزشی

از سرزمین های ساوانا تا خلوت کتابخانه ها

الهه کتابدار

القبای نوشتن: بایدها و نبایدها

با ما باشید با پل ها ارتباطی:

تارنما:

www.lib.scu.ac.ir

رایانامه:

lt.centlib@scu.ac.ir

تلفن تماس:

۰۶۱-۳۳۳۶۰۲۴۴

دورنگار:

۰۶۱-۳۳۳۸۴۰۸۳

کانال تلگرام:

@scu_centlib

خبرنامه الکترونیکی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

دانشگاه شهید چمران اهواز

شماره ۳ - تابستان و پاییز ۱۳۹۵

سرمدبیر: دکتر شهناز خادمی زاده

مدیر داخلی: مریم سبحانی نسب

ویراستاران: نبی زینی وند - مریم سبحانی نسب

همکاران این شماره به ترتیب حروف الفبا

کارشناس ارشد علوم سیاسی	- ندا حمدپور
کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی	- معصومه خداوردی
کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی	- نبی زینی وند
کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی	- مریم سعیدی
کارشناس کتابداری و اطلاع رسانی	- حجت الله عسکری
کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی	- ملک رضوان واعظی

عملکرد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد در تابستان و پاییز سال ۱۳۹۵

اهداف کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید چمران اهواز در راستای رسیدن به اهداف زیر گام برمی‌دارد:

- ۱- کمک به ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دانشگاه،
- ۲- افزایش توانمندی‌های حرفه‌ای کارکنان،
- ۳- تهیه و گسترش منابع الکترونیکی،
- ۴- ارائه خدمات به اعضای هیأت علمی و دانشجویان و کارکنان دانشگاه،
- ۵- و افزایش کمی و کیفی دسترسی به منابع اطلاعاتی معتبر علمی.

همچنین وظایفی از قبیل برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی برای اعضای محترم هیأت علمی، کتابداران و دانشجویان، پیگیری اجرای بخشنامه‌های ابلاغی مربوط به کتابخانه‌ها، گردآوری و سازماندهی مجموعه‌ای متناسب با گرایش‌ها و سرفصل‌های آموزشی و رشته‌های موجود در دانشگاه شهید چمران اهواز، تأمین نیازهای اطلاعاتی استادان و دانشجویان، و بررسی مشکلات و ارائه راه‌حل‌های مناسب، برعهده کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد می‌باشد.

رئوس فعالیت‌ها

برخی از فعالیت‌های انجام شده در این کتابخانه در سه ماه اول سال ۱۳۹۵ زیر نظر مدیریت فعلی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد به شرح ذیل می‌باشند:

الف) در بخش مدیریت کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد:

- ❖ برگزاری دومین جلسه کمیته علم‌سنجی با حضور اعضای کمیته و رابطین
- ❖ برگزاری ۴ نشست با حضور مسئولان کتابخانه‌های دانشگاهی به منظور هم‌اندیشی، هماهنگی و تعیین سیاست‌گذاری‌های کلی
- ❖ نمایه مجلات دانشگاه چمران در پایگاه نورمگز جهت افزایش ضریب تأثیر آنها
- ❖ افتتاح کتابخانه تخصصی پدافند غیر عامل و اجرای مانور
- ❖ انعقاد قرار داد با ایران داک در خصوص اجرایی شدن دور دوم طرح غدیر در دانشگاه شهید چمران اهواز

- ❖ اعزام نماینده طرح غدیر جهت آموزش سامانه جدید غدیر
- ❖ برگزاری چهار نشست علمی با اعضای هیأت علمی گروه‌های ریاضی، آمار، کامپیوتر و مکانیک
- ❖ راه‌اندازی کتابخانه دیجیتال جهت بالا رفتن رتبه وبومتریک دانشگاه
- ❖ دریافت DOI برای مقالات دانشگاه شهید چمران جهت بالا رفتن اعتبار مقالات
- ❖ برگزاری جلسات کافه کتاب در ۱۱ نوبت در روزهای دوشنبه هر هفته در بخش مرجع کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

ب) در بخش اطلاع رسانی و آموزش:

- ❖ برگزاری ۶ کارگاه آموزشی جهت اعضای هیأت علمی
- ❖ برگزاری ۲ کارگاه آموزشی جهت مدیران
- ❖ برگزاری ۹ کارگاه آموزشی جهت کارکنان (کتابداران، کارشناسان آموزش، مسئولان سایت‌ها)
- ❖ برگزاری ۳۱ کارگاه آموزشی جهت دانشجویان
- ❖ ارسال ۲۵۸ خبر از طریق کانال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد
- ❖ ارسال ۱۲۵ خبر و اطلاعیه از طریق پرتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

ج) در بخش خدمات رسانی به کاربران و کتابخانه‌ها:

- ❖ نیازسنجی از اعضای هیأت علمی جهت خرید کتاب از طریق فرم (الکترونیکی و چاپی) و پست الکترونیکی و سفارش ۳۵ کتاب
- ❖ فعال نمودن ۳۲۵۰ عضو جدید اعم از دانشجویان تازه‌وارد، در تمام مقاطع، اعضای هیأت علمی و کارکنان دانشگاه.
- ❖ تسویه حساب با ۱۱۹۶ کاربر (اعم از دانشجویان در تمام مقاطع تحصیلی، اعضای هیأت علمی، و کارمندان)
- ❖ بارگیری ۱۹۵۰۰ مقاله فارسی از پایگاه‌های اطلاعاتی مگ ایران، سیویلیکا و نورمگز در تابستان و پاییز ۱۳۹۵

- ❖ بارگیری ۱۱۵۸۰ مقاله، کتاب و پایان نامه لاتین از کتابخانه دیجیتال در تابستان و پاییز ۱۳۹۵
  - ❖ تامین مدرک در قالب طرح امین ۸۵ عنوان
  - ❖ تامین مدرک خارجی ۶۵ عنوان
  - ❖ عضویت ۶۵ نفر در طرح غدیر
- (د) در بخش خدمات فنی کتابخانه:
- ❖ فهرست نویسی و تصحیح اطلاعات ۲۰۰۰ عنوان کتاب
  - ❖ فهرست نویسی و تصحیح اطلاعات ۱۵۰ عنوان کتاب مربوط به کتابخانه دانشکده اقتصاد
  - ❖ فهرست نویسی و تصحیح اطلاعات ۱۲۰ نشریه فارسی
  - ❖ نمایه سازی ۴۰۳ عنوان پایان نامه
  - ❖ دیجیتال سازی ۱۴۹۰ عنوان پایان نامه
  - ❖ نمایه سازی و تصحیح اطلاعات ۳۳۹ عنوان طرح تحقیقاتی
  - ❖ آماده سازی و شلف منابع سازماندهی شده

اخبار

- دکتر شهناز خادمی زاده رییس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید چمران اهواز به منظور ایفای نقش کتابخانه مرکزی در راستای ارتقاء آموزش و پژوهش، و چگونگی دستیابی به منابع اطلاعاتی مورد نیاز کاربران در دانشگاه اقدامات و برنامه های جدیدی را به مرحله اجراء درآوردند. یکی از این برنامه ها، برگزاری مهارتهای سواد اطلاعاتی در آبان ماه ۱۳۹۵ جهت کاربران دانشگاه می باشد. وی ادامه داد: سواد اطلاعاتی " گسترش مفهوم سواد سنتی در پاسخ به جامعه ای است که ما در آن زندگی می کنیم، برای اینکه فردی از نظر اطلاعاتی با سواد باشد، باید بتواند تشخیص دهد اطلاعات در چه زمانی مورد نیاز است و توانایی یافتن، ارزیابی، و استفاده مؤثر از آن را داشته باشد. افراد دارای سواد اطلاعاتی کسانی هستند که آموخته باشند چگونه بیاموزند. آنها می دانند که چگونه یاد بگیرند، زیرا می دانند که دانش چگونه سازماندهی شده است و چگونه می توان اطلاعات مورد نیاز را پیدا کرد و از اطلاعات به گونه ای استفاده کرد که دیگران نیز بتوانند از آن بیاموزند. افراد دارای سواد اطلاعاتی برای یادگیری مادام العمر آمادگی دارند، چرا که همیشه می توانند اطلاعات مورد نیاز خود را پیدا کنند و از آن برای تصمیم گیری آگاهانه استفاده نمایند و بصورت مختصر می توان گفت مهارت سواد اطلاعاتی به معنای سواد درست استفاده از رسیدن به منابع می باشد.
- به همین منظور آموزشهای لازم طبق سرفصل های سواد اطلاعاتی در قالب کارگاههای آموزشی و در اختیار گذاشتن فایل های متعدد به مسئولین کتابخانه دانشکده ها انجام شد و کتابداران با انعکاس و آموزش مهارت سواد اطلاعاتی در دانشکده ها ما را به هدف که همانا آموزش چگونگی به دسترسی منابع اطلاعاتی است برسانند. کارگاههای مذکور توسط کتابداران در دانشکده ها برای مقاطع مختلف تحصیلی بصورت مستمر در حال برگزاری است.
- آیین رونمایی از کتاب، با هدف معرفی جدیدترین آثار اعضای هیأت علمی و انتشارات دانشگاه شهید چمران اهواز و تشویق مؤلفان برگزار می گردد. در این مراسم، مولف / مؤلفان به اختصار هدف از تألیف یا ترجمه کتاب خود را عنوان می نمایند. این مراسم، با حضور معاون پژوهشی دانشگاه، ریاست کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، کارشناسان کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، ریاست اداره انتشارات دانشگاه و جمعی از دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد برگزار می گردد.

- سمینار "نقش پژوهشی دانشگاه در کاستن از بحران زیست محیطی اهواز (مورد: کونوکارپوس) با سخنرانی دکتر محمد حسین دینانی استاد دانشگاه فردوسی مشهد روز چهارشنبه ۲۴ آذر ماه ۱۳۹۵ برگزار شد. این سمینار با میزبانی دکتر خادمی زاده ریاست محترم کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد به مناسبت بزرگداشت هفته پژوهش با حضور دکتر حاجی دولو معاون پژوهشی، گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشجویان این رشته، و کتابداران دانشگاه شهید چمران اهواز و جمع کثیری از علاقه مندان به حوزه آلودگی محیط زیستی استان خوزستان در سالن همایش های کتابخانه مرکزی با برگزار شد.
- هفتمین نمایشگاه کتاب های تخصصی دانشگاهی با حضور دکتر غلامحسین خواجه ریاست دانشگاه شهید چمران اهواز، دکتر ابراهیم حاجی دولو معاون پژوهش و فناوری دانشگاه، دکتر شهناز خادمی زاده ریاست کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد و تعدادی از مسئولان، کارکنان و دانشجویان دانشگاه شنبه ۲۰ آذر ۹۵ در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد افتتاح شد.
- مراسم بزرگداشت روز کتاب، کتابخوانی و کتابدار در روز سه شنبه دوم آذرماه ۹۵ در سالن همایش کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید چمران اهواز برگزار شد. این مراسم با حضور گروه علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه، جمع کثیری از دانشجویان علم اطلاعات و دانش شناسی، کتابداران دانشگاه و همراهی مهمانان ویژه ای که از سازمان ها، نهادها و شرکتهای سراسر استان حضور داشتند برگزار شد.
- در این جلسه دکتر خادمی زاده رییس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد و دبیر کمیته، ضمن بیان هدف و رسالت کمیته علم سنجی که همانا رصد کردن تولیدات علمی دانشگاه، ارائه گزارشهای علمی و مستمر، و پیگیری این مهم که در بحث نقشه علمی دانشگاه در چه جایگاهی هستیم، گزارشی از شرح وظایف کمیته علم سنجی دانشگاه و فعالیتها و عملکرد این کمیته طی یک سال گذشته ارائه نمودند. در این جلسه موضوع معرفی نویسندگان پرتولید و پراستناد دانشگاه مطرح شد، و مقرر شد نویسندگان پرتولید و پراستناد دانشگاه به صورت تفکیک رشته ای معرفی شده و اطلاع رسانی گردد. از مصوبات این جلسه، تنظیم آیین نامه کمیته علم سنجی دانشگاه جهت تصویب در هیات رئیسه دانشگاه بود.
- در راستای افزایش رتبه وب سنجی (وبومتریک) دانشگاه، سامانه جدید کتابخانه دیجیتال چمران راه اندازی شد. از این پس کاربران دانشگاه می توانند جهت استفاده از پایگاههای اطلاعاتی لاتین از این سامانه به آدرس dl.scu.ac.ir و یا سربرگ پایگاههای اطلاعاتی، قسمت پایگاههای اطلاعاتی لاتین، استفاده کنند. جهت استفاده از سامانه کتابخانه دیجیتال، داشتن ایمیل دانشگاهی ضروری است.

کاربرانی که هنوز موفق به اخذ ایمیل دانشگاهی نشده‌اند می‌توانند از لینک www.gigalib.org/ip استفاده نمایند.

- اتمام ورود اطلاعات گزارش‌های طرح‌های پژوهشی دانشگاه به تفکیک دانشکده و گروه در تاریخ ۱۳۹۵/۰۹/۰۱
- دومین جلسه کمیته علم سنجی دانشگاه در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، شنبه مورخ ۱۳۹۵/۰۸/۰۱ ساعت ۱۶ با حضور آقای دکتر حاجی دولو معاون پژوهشی، خانم دکتر خادمی زاده رئیس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد و سایر اعضای و کارشناسان کمیته علم سنجی تشکیل گردید.
- دوره دوم طرح غدیر (عضویت فراگیر کتابخانه‌ها) در دانشگاه شهید چمران اهواز اجرایی شد، عضویت طرح غدیر راهکاری است که پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) برای امکان بخشیدن به دسترسی مستقیم کاربران دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی و فناوری به منابع کتابخانه دانشگاهی و تخصصی در سراسر کشور طراحی کرده است.
- مستندسازی تجربه‌ها امروزه برای بقا و عملکرد سازمان‌ها، عبرت از گذشته و آگاهی از اشتباه و رموز موفقیت‌ها ضروری است. سازمان‌ها مجبور به یادگیری از تجربه‌های خود و دیگر سازمان‌ها می‌باشند. با مستندسازی تجربه‌ها، امکان افزایش دانش و یادگیری سازمانی فراهم می‌شود و با به کارگیری تجربه‌های مرتبط و موفق، عملکرد سازمانی افزایش پیدا می‌کند. از آنجائی که با توجه به اهمیت ثبت و ضبط دانش سازمانی این مهم تا کنون در هیچ یک از فرآیندهای دانشگاه شهید چمران اهواز جایگاهی نداشته و به این مقوله به عنوان یک کار ضروری و اولویت دار پرداخته نشده است، از این رو کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد در نظر دارد گامی مؤثر جهت آغاز این موضوع بردارد و دانش سازمان را گردآوری و در قالب مناسب ذخیره کند به نحوی که در مواقع مورد نیاز دانش یاد شده را بازیابی نموده و مورد استفاده مجدد قرار دهد. در راستای این هدف کارگاه‌های آموزشی "مدیریت دانش دانشگاهیان" و "مدیریت دانش: اشتراک دانش" با هماهنگی و پیگیری کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد نیز برگزار شده است.

اهمیت برگزاری نمایشگاه کتاب هفته پژوهش

در طول سالیان گذشته مسئولان دانشگاه به ویژه معاونت محترم پژوهشی و ریاست کتابخانه مرکزی اهتمام ویژه‌ای به برنامه‌های فرهنگی به ویژه برپایی نمایشگاه کتاب داشته، و تمام سعی و تلاش بر این بوده که این رخداد بزرگ فرهنگی در سطح دانشگاه به بهترین شکل برگزار شود. در همین راستا در طول سال‌های گذشته با برپایی نمایشگاه‌های مختلف کتاب و اعزام اعضای محترم هیأت علمی و کارشناسان کتابخانه‌ها به نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و شرکت در نمایشگاه‌های استانی، بیش از پیش در جهت اعتلای فرهنگ مطالعه و رشد و تقویت هر چه بیشتر پایه‌های فرهنگی و سطح علمی جامعه دانشگاهی گام برداشته‌اند.

موج‌آفرینی و ایجاد فضای پر نشاط فرهنگی در کشور طی مدت برگزاری نمایشگاه‌های کتاب، تشویق مردم، مسئولان، سازمان‌ها و نهادها به مشارکت در فعالیتهای کتابخوانی، تقویت کتابخانه‌ها و مجتمع‌های فرهنگی، فراهم آوردن زمینه لازم برای بروز خلاقیت‌ها و استعدادهای بالقوه در مناطق مختلف کشور، تعامل فرهنگی و ارتباط مستقیم ناشران با مردم، از پیامدهای نمایشگاه‌هایی است که می‌توانند در سردترین روزهای زمستان، بهار فرهنگ را رقم بزنند.

هر کدام از برنامه‌های فرهنگی که در سطح دانشگاه برگزار می‌شود اهمیت خاص خود را دارد ولی برگزاری نمایشگاه کتاب در دانشگاه شهید چمران اهواز می‌تواند زمینه رشد و تعالی بیشتر جامعه دانشگاهی را به دنبال داشته باشد.

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید چمران اهواز هر ساله، مجری برگزاری نمایشگاه کتابی است که به مناسبت هفته پژوهش برگزار می‌گردد. امسال نیز هفتمین دوره از نمایشگاه کتاب ویژه هفته پژوهش از تاریخ ۱۳۹۵/۰۹/۲۰ لغایت ۱۳۹۵/۰۹/۲۵ با شرکت ناشران مختلف از جمله مرکز پخش کتابیران تهران با ۵۰۰۰ عنوان کتاب در حوزه‌های موضوعی علوم پایه، فنی مهندسی و علوم انسانی، انتشارات رشد تهران با ۳۰۰۰ عنوان کتاب در حوزه‌های موضوعی روانشناسی و علوم تربیتی، لوح‌های آموزشی، کودکان و نوجوانان، اتحادیه ناشران خوزستان با ۳۰۰ عنوان کتاب در زمینه‌های موضوعی دانشگاهی و خوزستان شناسی، کتابفروشی رشد اهواز، کانون پرورش فکری کودکان و انتشارات دانشگاه شهید چمران اهواز برگزار گردید.

راهنمای ثبت نام در سامانه جدید غدیر

طرح غدیر راهکار جدیدی است که برای ایجاد دسترسی مستقیم (مراجعه حضوری) استفاده کنندگان به منابع کتابخانه‌های دانشگاهی و براساس موفقیت و تجربه حاصل از «طرح تعمیم خدمات کتابخانه‌های تخصصی به افراد غیر عضو» طراحی شده است و به عنوان یک طرح دائمی به اجرا در آمده است.

- جهت استفاده از خدمات طرح غدیر عضویت از طریق سازمان مبدا ضروری می‌باشد.
- کلیه اعضاء هیأت علمی رسمی و پیمانی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز قادر به عضویت در این طرح می‌باشند.
- اعضاء هیأت علمی رسمی و پیمانی با دردست داشتن حکم کارگزینی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی با دردست داشتن کارت دانشجویی، کارت عضویت کتابخانه مرکزی یا برگ انتخاب واحد جهت احراز هویت و نام‌نویسی اولیه به نماینده طرح غدیر مراجعه نمایند.
- کاربران واجد شرایط پس از نام‌نویسی موقت توسط نماینده طرح غدیر، با دریافت کد کاربری و کلمه عبور از سامانه غدیر اقدام به تکمیل فرآیند ثبت نام در سامانه غدیر به آدرس ghadir.irandoc.ac.ir نمایند.
- سیاهه و لیست ۲۲۰ کتابخانه عضو از آدرس Ghadir.irandoc.ac.ir و کلیک بر سربرگ پوشش طرح قابل دسترس می‌باشد.
- پس از تکمیل صحیح فرآیند ثبت نام توسط کاربر، ایمیلی از طرف ایران داک جهت تایید مراحل ثبت نام ارسال خواهد شد و یک هفته پس از دریافت ایمیل کارتهای عضویت به آدرس کتابخانه مرکزی ارسال خواهد شد.
- کارتها پس از تایید در سامانه غدیر توسط نماینده طرح غدیر در قبال دریافت رسید به عضو تحویل داده می‌شوند.
- عضو طرح غدیر با مراجعه حضوری می‌توانند از کلیه خدمات ۲۲۰ کتابخانه زیر پوشش طرح، خدمات رایگان دریافت کنند.
- مدت عضویت ۲۲۰ کتابخانه عضو از سال ۹۵ به مدت ۵ سال می‌باشد و کلیه کتابخانه‌های عضو موظف می‌باشند در طول مدت مذکور به کلیه اعضاء خدمات ارائه کنند و قادر به خروج از طرح نمی‌باشند.

گزارش بخش اسناد و مدارک - "تاریخ شفاهی" (آذرماه ۱۳۹۵)

از آنجایی که یکی از رسالت‌های بخش اسناد و مدارک کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید چمران اهواز، جمع‌آوری مستندات است که هویت، پیشینه و تاریخ دانشگاه را دربرمی‌گیرد؛ از این رو جهت انجام این رسالت و به مناسبت شصتمین سالگرد تأسیس دانشگاه شهید چمران اهواز، ضبط و ثبت تاریخ شفاهی از دی ماه سال ۱۳۹۴ در بخش اسناد و مدارک کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید چمران اهواز آغاز و لینک تاریخ شفاهی در پرتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد فعال شد.

تاریخ شفاهی مجموعه منظمی از خود اظهارات افراد در مورد تجربیاتشان است که با استفاده از فنون و ابزار خاص (یادداشت‌برداری تا استفاده‌ی ماهرانه از وسایل الکترونیکی ضبط صدا و تصویر) جمع‌آوری می‌گردد. این مجموعه به انتقال تجربه و دانش مدیریتی نسل جوان و آیندگان کمک به‌سزایی می‌نماید و پشتوانه استواری برای حفظ ریشه‌ها و پیشینه دانشگاه می‌باشد. از این رو مستندسازی، نگارش، ضبط و ثبت تجربیات و خاطرات علمی و اجتماعی اساتید با سابقه و مؤثر در روند شکل‌گیری و توسعه دانشگاه می‌تواند گویای بخشی از تاریخ شفاهی دانشگاه باشد که از سوی دیگر با توجه به وجود نواقص و کاستی‌های فراوان در فرآیندهای اداری آموزشی دانشگاه، این حرکت می‌تواند به بازسازی و تجدید نظر در فرآیندهای مدیریتی دانشگاه، یاری رساند.

اهداف بخش تاریخ شفاهی

با راه اندازی این بخش بر روی پرتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد رسالت مستندسازی و هویت بخشی تاریخ دانشگاه در بخش اسناد و مدارک بیش از پیش گسترده‌تر شد. اهداف و شرح وظائف بخش تاریخ شفاهی به شرح ذیل تدوین شده است:

- ۱- مستندسازی تاریخ و پیشینه دانشگاه از طریق پیگیری تدوین تاریخچه جامع هر یک از دانشکده‌ها، حوزه ریاست دانشگاه و معاونت‌های دانشگاه.
- ۲- تلاش برای هویت بخشی به دانشگاه و بازگرداندن اعتبار آن از راه حفظ میراث گرانقدر علمی و فرهنگی دانشگاه.
- ۳- بزرگداشت زحمات و کوشش‌های دانشگاہیان.
- ۴- شناساندن دانشگاه به جامعه و مردم.

۵- مستندسازی تجربیات مدیران و اعضای هیأت علمی دانشگاه.

وظایف بخش تاریخ شفاهی

- ۱- جمع آوری و تهیه کتاب‌های مربوط به تاریخ و پیشینه دانشگاه.
- ۲- گردآوری عکس‌های قدیمی و تاریخی اشخاص و ساختمان‌های دانشگاه.
- ۳- کوشش برای تمرکز و نگهداری نسخ خطی، اقلام فرهنگی و اسناد با ارزش دانشگاه.
- ۴- تدوین و تبدیل تاریخ شفاهی دانشگاه به تاریخ نوشتاری از طریق انجام مصاحبه با افراد با سابقه دانشگاه و تدوین خاطره‌ها و توصیفات آنان.
- ۵- جمع آوری، حفظ و نگهداری زندگینامه و آثار مربوط به مفاخر دانشگاه.
- ۶- جمع آوری و حفظ زندگی‌نامه‌های اعضای هیأت علمی بازنشسته، اعضای هیأت علمی با بیش از ۲۰ سال سابقه و اعضای هیأت علمی انتقال یافته از دانشگاه شهید چمران با استفاده از روش‌های مصاحبه و یادداشت‌برداری.
- ۷- جمع آوری نقدها و نظرهای دانشگاهیان.
- ۸- جمع آوری زندگینامه اعضای هیأت علمی متوفی.
- ۹- پیگیری ارسال تجارب و دانش سازمانی مدیران و اعضای هیأت علمی دانشگاه به کتابخانه مرکزی در قالب تکمیل فرم ثبت تجربه و حفظ و نگهداری آنها.
- ۱۰- پیگیری امر تهیه گزارش کار در کلیه واحدهای دانشگاه و ضبط و حفظ اسناد مربوط به آن.
- ۱۱- همکاری با روابط عمومی دانشگاه در زمینه مستندسازی وضع موجود از طریق تهیه تصویر و فیلم از اشخاص و محیط داخلی دانشگاه.
- ۱۲- همکاری با امور اداری دانشگاه در ملزم کردن کلیه مستخدمان دانشگاه به ارائه تصویر اداری و تحویل به دانشگاه جهت ضبط در پرونده پرسنلی.

۱- آرشیوسازی:

- ۱-۱- ورود اطلاعات و نمایه‌سازی منابع موجود در بخش آرشیو شامل اسناد، مدارک، تصاویر، نقشه‌های مهندسی و گزارشات مربوط به دانشگاه.

۲-۱- سازماندهی مطالب مربوط به بخش تاریخ شفاهی بر روی پرتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد از طریق تشکیل بخش‌های زیر و بارگذاری مطالب در بخش مرتبط با آن، در حال حاضر بخش‌های تشکیل شده به صورت ذیل می‌باشد:

- ❖ درباره تاریخ شفاهی
- ❖ مفاخر دانشگاه (استادان و پژوهشگران نمونه کشوری، استادان و پژوهشگران نمونه دانشگاه شهید چمران اهواز)
- ❖ یادها و خاطره‌ها (تاریخچه و تحولات دانشگاه، دوران دفاع مقدس و سایر موارد)
- ❖ زندگینامه‌ها (اعضای هیأت علمی با بیش از ۲۰ سال سابقه، اعضای هیأت علمی بازنشسته، اعضای هیأت علمی انتقال یافته)
- ❖ یاد یاران
- ❖ مصاحبه با بازنشستگان
- ❖ نقد و نظر
- ❖ پیام‌ها و یادداشت‌ها (پیام رؤسای دانشگاه‌ها، مدیران و شخصیت‌های سیاسی به مناسبت شصتمین سالگرد دانشگاه شهید چمران اهواز و سایر پیام‌ها و یادداشت‌ها)
- ❖ سایت‌های مرتبط با تاریخ شفاهی
- ❖ آئین‌نامه
- ❖ گالری تصاویر (اعضای هیأت علمی دانشگاه، دانش‌آموختگان، فضاها و دانشگاه و دانشکده‌ها، مراسم‌ها و همایش‌ها)

۲- بزرگداشت:

- ۲-۱- قدردانی از تلاش‌ها و کوشش‌های کلیه مستخدمان دانشگاه و به ویژه پیشکسوتان و استادان بازنشسته از راه‌های گوناگون.
- ۲-۲- همکاری با کانون بازنشستگان دانشگاه و کانون دانش‌آموختگان دانشگاه در زمینه احقاق حقوق قانونی آنها و دفاع از منزلت ایشان.
- ۲-۳- نشر کتاب، نشریه و یا گاه‌نامه ادواری در این زمینه.
- ۲-۴- راه‌اندازی نوعی موزه دائمی اسناد و مدارک دانشگاه در محوطه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد و یا در سطح پردیس دانشگاه.

در راستای راه اندازی بخش تاریخ شفاهی، فعالیت‌ها و پیگیری‌های ذیل از دی ماه سال ۱۳۹۴ تا کنون توسط بخش اسناد و مدارک کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد انجام شده است:

- اسناد مربوط به دانشگاه شهید چمران اهواز در پرتال سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران جستجو شد و مدارک مورد نظر انتخاب گردید، سپس با معاون اسناد ملی دکتر هاشم پور مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۷ جهت دریافت اسناد تاریخی مربوط به دانشگاه شهید چمران اهواز مکاتبه شد و وصول گردید.
- با رؤسای دانشکده‌های دانشگاه شهید چمران مورخ ۱۳۹۴/۸/۱۳ جهت آزادسازی اسناد مربوط به دانشگاه و ارسال اسناد، مدارک، فیلم‌ها، عکس‌ها، جزوه‌ها و گزارش‌هایی که دارای ارزش تاریخی و اطلاعاتی می‌باشند به کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد مکاتبه شد تا ضمن جمع‌آوری و حفظ یکپارچگی در مرکز اسناد، طبق قانون و مقررات مورد استفاده محققین و متخصصین قرار گیرد.
- با مدیرکل اطلاع‌رسانی کتابخانه ملی مهندس شهبابی ۱۳۹۴/۹/۲۴ جهت اخذ تعدادی تصویر مربوط به تاریخ دانشگاه شهید چمران اهواز که در بخش دیداری شنیداری کتابخانه ملی موجود بود، مکاتبه شد و وصول گردید.
- با رئیس اجرایی شصتمین سالگرد دانشگاه دکتر دادخواه ۱۳۹۴/۱۰/۱۶ در رابطه با راه‌اندازی و تشریح اهداف بخش تاریخ شفاهی در بخش اسناد و مدارک کتابخانه مرکزی مکاتبه شد.
- با معاون پژوهش و فناوری دکتر حاجی دولو مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۶ جهت درخواست دیجیتالی کردن اسناد با ارزش و تاریخی جهت نگهداری اصولی و استفاده دائم مکاتبه شد و در حال انجام می‌باشد.
- با معاون پژوهش و فناوری دکتر حاجی دولو مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۵ جهت درخواست نیروی انسانی، پست سازمانی و تجهیزات مورد نیاز بخش تاریخ شفاهی مکاتبه شد.
- با مدیریت روابط عمومی خانم شفیعی مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۲ جهت درخواست تدوین دو کتابچه در خصوص موارد ذیل مکاتبه شد:

۱- ماجرای تعرض به دیوار حریم دانشگاه شهید چمران و بازتاب رسانه‌ای آن (تهیه و وصول گردید)

۲- کارنامه ده ساله آئین برگزیدگان آموزشی و پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز

- با رییس کمیته اجرایی شصتمین سالگرد دانشگاه، دکتر دادخواه مورخ ۱۳۹۵/۱/۱۷ مکاتبه و فهرست تهیه شده از مطالب موجود در لینک شصتمین سالگرد تأسیس دانشگاه ارسال شده است و همچنین

هماهنگی جهت ادغام لینک شصتمین سالگرد دانشگاه در لینک تاریخ شفاهی بر روی پرتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد صورت گرفته است.

➤ با ریاست دانشگاه دکتر خواجه مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۱ جهت در اختیار قرار دادن مصوبات، اختیارات و مسئولیت‌های مربوط به شصتمین سالگرد تأسیس دانشگاه مکاتبه شد.

➤ با ریاست دانشگاه دکتر خواجه مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۵ جهت اخذ عکس‌های قدیمی یا تصاویر آنها که در دفتر ریاست موجود می‌باشند، مکاتبه شد.

➤ در نشست حفظ دستاوردهای آئین شصتمین سالگرد تأسیس دانشگاه شهید چمران اهواز مورخ ۱۳۹۵/۳/۸ به منظور راه‌های بررسی و رسیدگی به امور ماندگار شصتمین سالگرد تأسیس دانشگاه حضور داشته، که در این نشست موارد ذیل مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت:

۱- راه اندازی کانون دانش‌آموختگان دانشگاه

۲- رسیدگی به سامانه ثبت اطلاعات دانش‌آموختگان

۳- فهرست نویسی و تنظیم مطالب لینک شصتمین سالگرد

۴- گردآوری تاریخ شفاهی دانشگاه طی مصاحبه با پیشکسوتان دانشگاه

۵- نحوه فعال‌سازی و تعیین برنامه‌های دفتر حفظ پیشینه دانشگاه

➤ از سه گوش (دانشکده ادبیات و علوم انسانی سابق) مورخ ۱۳۹۵/۳/۹ به همراه دکتر امام بازدید شد و اسناد و مدارک موجود در آن دانشکده از لحاظ ارزش تاریخی مورد بررسی قرار گرفت.

➤ در راستای پیاده‌سازی و اجرای تاریخ شفاهی در دانشگاه شهید چمران اهواز، مرحله اول پیاده‌سازی: با ریاست دانشگاه دکتر خواجه مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۲ جهت مستندسازی زندگینامه اعضای هیأت علمی دانشگاه، رزومه و خاطرات اعضای هیأت علمی بالای ۲۰ سال سابقه درخواست شد و فرمت زندگینامه‌های درخواستی نیز ارسال گردید.

➤ با معاون محترم پژوهش و فناوری مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۲ جهت درخواست فهرست اسامی نفراتی که در هفته پژوهش در دانشگاه طی سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ مورد تقدیر قرار گرفته‌اند، مکاتبه شد.

- در دفتر تعمیرات دانشگاه مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۴ حضور داشته و طی نشستی با کارمند آن دفتر آقای زرگر مذاکره شد و عکس‌های ساختمان‌ها و فضاهای دانشگاه که از لحظ تاریخی دارای ارزش محسوب می‌شدند، اخذ گردید.
- با مدیریت امور اداری دکتر نوروزی مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۶ جهت اخذ اسامی اعضای هیأت علمی بیش از بیست سال سابقه جهت پیگیری زندگینامه و خاطراتشان مکاتبه شد و اسامی درخواستی وصول گردید.
- با معاون پژوهش و فناوری دکتر حاجی دولو مورخ ۱۳۹۵/۴/۵ جهت نمایش تصاویر شخصیت‌های برجسته دانشگاه شهید چمران اهواز مقابل درب ورودی ساختمان مرکزی به نحوی شایسته مکاتبه شد تا ضمن قدرشناسی و تکریم، مفاخر علمی دانشگاه به عنوان اسوه و سرمشق به جامعه دانشگاهی معرفی گردند.
- با معاون پژوهش و فناوری دکتر حاجی دولو مورخ ۱۳۹۵/۴/۸ جهت درخواست اسامی کارمندان و کارشناسان برجسته دانشگاه جهت دریافت رزومه شغلی، هنری یا ورزشی ایشان مکاتبه شد تا ضمن حفظ میراث گرانبدر علمی و فرهنگی دانشگاه، زحمات و کوشش‌های دانشگاهیان جهت ماندگاری نام آنها در پرتال تاریخ شفاهی دانشگاه ثبت گردد.
- اولین نشست علمی با اعضا محترم هیأت علمی گروه ریاضی ۱۳۹۵/۴/۹ در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد برگزار گردید و بخش تاریخ شفاهی و نحوه عملکرد آن در این نشست معرفی شد.
- بارگذاری مطالب در لینک شصتمین سالگرد دانشگاه مورخ ۱۳۹۵/۴/۱۳ متوقف شد و مطالب مربوط به پیشینه و هویت دانشگاه تنها در لینک تاریخ شفاهی بر روی پرتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد (lib.scu.ac.ir) ادامه یافت.
- در راستای پیاده‌سازی و اجرای تاریخ شفاهی در دانشگاه شهید چمران اهواز، مرحله دوم پیاده‌سازی: با مدیریت محترم امور اداری دکتر نوروزی مورخ ۱۳۹۵/۶/۲۰، لیست پرسنل شاغل در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد از زمان تأسیس کتابخانه مرکزی (سال ۱۳۵۴) تا کنون همراه با سال استخدام، سمت و سال بازنشستگی درخواست شد تا ضمن قدردانی از تلاش‌ها و کوشش‌هایشان سابقه خدمتی آنها به نحوی شایسته ماندگار گردد.
- با اعضای هیأت علمی نمونه کشوری دانشگاه مورخ ۱۳۹۵/۷/۲۶ مکاتبه شد، زندگینامه و شرحی از سوابق علمی و اجرایی به روز بر اساس فرمت ارسال شده درخواست گردید.
- در راستای پیاده‌سازی و اجرای تاریخ شفاهی در دانشگاه شهید چمران اهواز، مرحله سوم پیاده‌سازی: در راستای مستندسازی تجربه‌های مدیران و اعضای هیأت علمی در دانشگاه شهید چمران مورخ ۱۳۹۵/۷/۲۷ و ۱۳۹۵/۸/۱ کارگاه‌های آموزشی با عنوان مدیریت دانش دانشگاهیان و

مدیریت دانش: اشتراک دانش برگزار گردید. پیرو برگزاری این کارگاهها فرم ثبت تجربه بر روی پرتال کتابخانه مرکزی بارگذاری گردید و از کلیه مدیران و اعضای هیأت علمی دانشگاه تکمیل فرم و ارسال آن به کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد به صورت حضوری یا از طریق پست الکترونیکی درخواست گردید. کتابخانه مرکزی در تلاش است گامی موثر جهت مستندسازی دانش بردارد و دانش سازمان (تجارب دانشگاهیان) را گردآوری و در قالب مناسب ذخیره کند به نحوی که در مواقع مورد نیاز، دانش یاد شده را بتوان بازیابی نمود و مورد استفاده مجدد قرار داد.

- در دومین نشست علمی با اعضا محترم هیأت علمی گروه آمار مورخ ۱۳۹۵/۷/۲۶، در سومین نشست با اعضای محترم هیأت علمی گروه مکانیک مورخ ۱۳۹۵/۸/۲۲ و در چهارمین نشست با اعضای محترم هیأت علمی گروه کامپیوتر مورخ ۱۳۹۵/۹/۳ که در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد برگزار گردید بخش تاریخ شفاهی و نحوه فعالیت‌های آن معرفی گردید.
- در مراسم سپاسگزاری از دست اندرکاران آئین بزرگداشت شصتمین سالگرد تأسیس دانشگاه مورخ ۱۳۹۵/۹/۱۴ با اهداء لوح سپاس از کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد در رابطه با مستندسازی تاریخ و پیشینه دانشگاه و ادامه فعالیت‌های بزرگداشت شصتمین سالگرد دانشگاه قدردانی گردید.
- لیست اسامی مدیران پیشین دانشگاه شهید چمران (از تاریخ ۱۳۹۵/۲/۳) به همراه نامه ثبت تجربیات مدیران پیشین مورخ ۱۳۹۵/۹/۲۲ به معاونت پژوهشی ارسال گردید.
- فرم‌های ثبت تجارب دانشگاهیان (۱۹ فرم) دریافت و جهت بررسی و ارزیابی مورخ ۱۳۹۵/۹/۲۷ ارسال گردید.

بخش تاریخ شفاهی در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد در نظر دارد با جمع‌آوری اطلاعات فوق و مستند کردن پیشینه شصت ساله دانشگاه شهید چمران اهواز، برای هویت بخشی به دانشگاه و بازگرداندن اعتبار آن از راه حفظ میراث گرانقدر علمی و فرهنگی تلاش نماید. امید و انتظار می‌رود با توجه به نقش فرهیختگانی که در طول حیات ثمر بخش خود، جز به پیشبرد علم و دانش نپرداخته‌اند، دانشگاه شهید چمران اهواز بتواند ارزش‌ها و قابلیت‌های چهره‌های علمی دانشگاه را معرفی و در معرض دید جامعه و دانشجویان قرار دهد.

کارگاه‌های آموزشی

از آنجایی که، رسالت بخش اطلاع رسانی و آموزش کتابخانه مرکزی کمک به اهداف آموزشی و پژوهشی در دانشگاه می‌باشد، از این رو جهت ارتقای وضعیت موجود و بهبود مهارت‌های کاربران کتابخانه در زمینه‌های مختلف، در شش ماهه تابستان و پاییز ۹۵ اقدام به برگزاری کارگاه‌های آموزشی در چهار گروه زیر نموده است: مدیران، اعضای هیأت علمی، کارکنان (کتابداران، مسئولان سایت‌ها، مسئولان آموزش، رابطان طرح غدیر) و دانشجویان.

کارگاه‌های آموزشی مدیران

کارگاه آموزشی "**مدیریت دانش دانشگاهیان**" به منظور آشنایی مدیران با ماهیت مدیریت دانش، موانع اشتراک دانش و راهکارهای مستندسازی تجربه در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۷/۲۷ توسط **دکتر یداله مهر عزیزاده** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی جهت مدیران دانشگاه برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**مهارت‌های تصمیم‌گیری مدیران**" به منظور آشنایی مدیران با انواع و مدل‌های تصمیم‌گیری، عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری و شیوه‌های رایج تصمیم‌گیری در تاریخ یکشنبه ۹۵/۸/۱۶ توسط **دکتر سکینه شاهی** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی جهت مدیران دانشگاه برگزار گردید.

کارگاه‌های آموزشی اعضای هیأت علمی

کارگاه آموزشی "**آشنایی با امکانات سامانه جدید کتابخانه دیجیتال گیگالیب**" به منظور آشنایی اعضای هیأت علمی با نحوه دریافت مقالات، کتب و پایان نامه‌های الکترونیکی لاتین از سامانه دیجیتال گیگالیب در تاریخ یکشنبه ۹۵/۴/۶ توسط **مهناز کمایی** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت اعضای هیأت علمی برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**آشنایی با سامانه پژوهشگران Research Gate**" به منظور آشنایی اعضای هیأت علمی با عملکرد سامانه Research Gate در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۴/۱۵ توسط **دکتر علی حقیقی** عضو هیأت علمی دانشکده مهندسی، جهت اعضای هیأت علمی برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "آشنایی با سامانه و نرم افزار جدید طرح غدیر در دانشگاه شهید چمران (عضویت همزمان در کلیه دانشگاه‌های سطح کشور)" به منظور آشنایی اعضای هیأت علمی جهت چگونگی استفاده از سامانه و نرم‌افزار طرح غدیر در تاریخ شنبه ۹۵/۷/۱۰ توسط **دکتر احمدپور** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت اعضای هیأت علمی (رسمی و پیمانی) برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "مدیریت دانش: اشتراک دانش" به منظور آشنایی اعضای هیأت علمی با ماهیت مدیریت دانش، موانع اشتراک دانش، انواع دانش (ضمنی و آشکار) و ضرورت مدیریت دانش در تاریخ شنبه ۹۵/۸/۱ توسط **دکتر یداله مهر عزیزاده** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی جهت اعضای هیأت علمی برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "EndNote" به منظور آشنایی اعضای هیأت علمی جهت استفاده از نرم افزار EndNote در تاریخ چهارشنبه ۹۵/۸/۵، توسط **دکتر فریده عصاره** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت اعضای هیأت علمی برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "برنامه ریزی آموزشی با استفاده از نرم افزار mimosa" به منظور آشنایی اعضای هیأت علمی با نرم افزار برنامه ریزی، جهت زمان بندی کلاس‌های دانشجویان به صورت خودکار و بدون تداخل زمانی در تاریخ چهارشنبه ۹۵/۸/۱۹ توسط **دکتر محسن غدیریان فر** عضو هیأت علمی دانشکده کشاورزی، جهت اعضای هیأت علمی برگزار گردید.

کارگاه‌های آموزشی دانشجویان

کارگاه آموزشی "آشنایی با نرم افزار Ansys و کاربرد آن در تحلیل سازه" به منظور آشنایی دانشجویان با نرم‌افزار Ansys در تاریخ دوشنبه ۹۵/۷/۱۲، توسط **دکتر لاله فتاحی** عضو هیأت علمی دانشکده مهندسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "طراحی و کدنویسی رابط گرافیکی کاربر (GUI) در نرم‌افزار MATLAB" به منظور آشنایی دانشجویان با ابزارهای مختلف گرافیکی محیط GUI و نحوه کدنویسی آن‌ها در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۷/۱۳، توسط **دکتر لاله فتاحی** عضو هیأت علمی دانشکده مهندسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"معیارهای انتخاب موضوع در پژوهش‌های علمی"** به منظور آشنایی دانشجویان با چگونگی انتخاب موضوع و معیارهای آن در تاریخ چهارشنبه ۹۵/۷/۱۴، توسط دکتر غلامرضا **حیدری** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با سامانه و نرم افزار جدید طرح غدیر در دانشگاه شهید چمران (عضویت همزمان در کلیه دانشگاه‌های سطح کشور)"** به منظور آشنایی دانشجویان جهت چگونگی استفاده از سامانه و نرم افزار طرح غدیر، در تاریخ یکشنبه ۹۵/۷/۲۵ توسط **ندا حمدپور** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"تحلیل عامل اکتشافی با نرم افزار Spss"** به منظور آشنایی دانشجویان جهت استفاده از نرم‌افزار Spss در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۷/۲۷، توسط **فرهاد احمدی اصل** دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با خدمات تأمین مدرک، طرح امین، طرح غدیر"** به منظور آشنایی دانشجویان جهت چگونگی استفاده از سامانه تأمین مدرک، چگونگی استفاده از طرح‌های امین و غدیر، چگونگی دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی خارج از دانشگاه، در تاریخ چهارشنبه ۹۵/۷/۲۸ توسط **ندا حمدپور** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"نکته‌های تستی و گرامری زبان انگلیسی"** به منظور آشنایی دانشجویان با انواع نکته‌های تستی و گرامری زبان انگلیسی و کسب مهارت در پاسخگویی به آزمون‌های زبان انگلیسی در تاریخ یکشنبه ۹۵/۹/۲ توسط **ملک‌رضوان واعظی** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"چگونگی بیان مسئله در پژوهش‌های علمی"** به منظور آشنایی دانشجویان با چگونگی تدوین و نگارش بیان مسئله در تاریخ دوشنبه ۹۵/۸/۳، توسط دکتر **غلامرضا حیدری** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با مرکز منطقه‌ای علوم و فناوری شیراز"** به منظور آشنایی دانشجویان با خدمات مرکز منطقه‌ای و جستجو در پایگاه‌های آن در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۸/۴ توسط **زهرا محمدیان** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه‌های آموزشی **"نگارش پایان‌نامه ۱ و ۲"** به منظور آشنایی دانشجویان با شیوه صحیح نگارش پایان‌نامه در تاریخ‌های شنبه ۹۵/۸/۸ و شنبه ۹۵/۸/۱۵ توسط **دکتر محسن غدیریان** فر عضو هیأت علمی دانشکده کشاورزی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"EndNote"** به منظور آشنایی دانشجویان جهت استفاده از نرم افزار EndNote در تاریخ شنبه ۹۵/۸/۸، توسط **آتوسا کوچک** دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه‌های آموزشی **"Spss مقدماتی"** و **"Spss پیشرفته"** و **"کاربرد تحلیل ممیز با استفاده از Spss"** به منظور آشنایی دانشجویان جهت استفاده از نرم افزار Spss و کاربرد آن در تاریخ‌های یکشنبه ۹۵/۸/۲ و یکشنبه ۹۵/۸/۹ و یکشنبه ۹۵/۸/۱۶ توسط **دکتر امین کرایبی** استاد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"خلاقیت"** به منظور آشنایی دانشجویان با خلاقیت و انواع تفکر در تاریخ یکشنبه ۹۵/۸/۹، توسط **دکتر علیرضا حاجی یخچالی** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"اولویت‌های پژوهش در علم اطلاعات و دانش‌شناسی"** به منظور آشنایی دانشجویان با مهم‌ترین اولویت‌های پژوهش در علم اطلاعات و دانش‌شناسی و موضوعات کلیدی این رشته در تاریخ دوشنبه ۹۵/۸/۱۰، توسط **دکتر غلامرضا حیدری** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با نرم افزار کتابخانه‌ای یکپارچه آدرسا"** به منظور آشنایی دانشجویان با شیوه جستجو در نرم افزار آدرسا در روز یکشنبه ۹۵/۸/۲۳، توسط **حجت الله عسکری** کارشناس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"پروپوزال نویسی"** به منظور آشنایی دانشجویان با شیوه صحیح نگارش پروپوزال در روز یکشنبه ۹۵/۸/۲۳، توسط **فرهاد احمدی اصل** دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با روش شناسی Q در حوزه علوم انسانی"** به منظور آشنایی دانشجویان با انواع روش‌های تحقیق کمی و کیفی در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۸/۲۵، توسط **فرهاد احمدی اصل** دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با پایگاه‌های استنادی ISI و Scopus"** به منظور آشنایی دانشجویان با پایگاه‌های استنادی ISI و Scopus و نحوه جستجو در آن‌ها، در تاریخ چهارشنبه ۹۵/۸/۲۶ توسط **مهناز کمایی** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"نکات مهم در پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی"** به منظور آشنایی دانشجویان با روش صحیح نگارش پروپوزال و پایان نامه در روز چهارشنبه ۹۵/۸/۲۶ توسط **دکتر عسکر آتش افروز** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"تجزیه و تحلیل داده های کیفی با نرم افزار MAXQDA"** به منظور آشنایی دانشجویان با روش‌های تحقیق کیفی در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۸/۲۹، توسط **فرهاد احمدی اصل** دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"جستجو در پایگاه اطلاعاتی Proquest"** به منظور آشنایی دانشجویان با پایگاه اطلاعاتی Proquest و نحوه جستجو در آن، در تاریخ دوشنبه ۹۵/۹/۱ توسط **مریم سبحانی نسب** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با نحوه نگارش مقالات علمی به زبان انگلیسی"** به منظور آشنایی دانشجویان با ساختار و شیوه نگارش مقالات علمی در تاریخ چهارشنبه ۹۵/۹/۳، توسط **دکتر لاله فتاحی** عضو هیأت علمی دانشکده مهندسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**آشنایی با پایگاه استنادی Scopus**" به منظور آشنایی دانشجویان با پایگاه استنادی Scopus و نحوه جستجو در آن، در تاریخ دوشنبه ۹۵/۹/۶ توسط **مهناز کمایی** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**شبکه‌های عصبی پرسپترون چند لایه**" به منظور آشنایی دانشجویان با کاربردهای شبکه عصبی و استفاده از تولباکس متلب برای اجرای آن در تاریخ چهارشنبه ۹۵/۹/۱۷ توسط **دکتر مصطفی کیانی ده کیانی** عضو هیأت علمی دانشکده کشاورزی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**تجزیه و تحلیل داده های کیفی با نرم افزار NVivo**" به منظور آشنایی دانشجویان جهت استفاده از نرم افزار NVivo در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۹/۲۰ توسط **فرهاد احمدی اصل** دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**پروپوزال نویسی**" به منظور آشنایی دانشجویان با روش صحیح نگارش پروپوزال در تاریخ یکشنبه ۹۵/۹/۲۱، توسط **دکتر غلامرضا حیدری** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**آشنایی با اصول مقاله نویسی**" به منظور آشنایی دانشجویان با ساختار و شیوه نگارش مقالات علمی در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۹/۲۳، توسط **دکتر حمید محمدصدیقی** عضو هیأت علمی دانشکده مهندسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**چگونگی تدوین پرسشنامه در پژوهش‌های علمی**" به منظور آشنایی دانشجویان با فرآیند عملی تدوین پرسشنامه و رهنمودهای مربوط به آن در تاریخ یکشنبه ۹۵/۹/۲۸، توسط **دکتر غلامرضا حیدری** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت دانشجویان برگزار گردید.

کارگاه‌های آموزشی کارکنان (کتابداران، مسئولان سایت‌ها، مسئولان آموزش، رابطان طرح غدیر)

کارگاه آموزشی **"آشنایی با امکانات سامانه جدید کتابخانه دیجیتال گیگالیب"** به منظور آشنایی مسئولان سایت‌ها با نحوه دریافت مقالات، کتب و پایان نامه‌های الکترونیکی لاتین از سامانه دیجیتال گیگالیب در تاریخ یکشنبه ۹۵/۴/۱۳ توسط **مهناز کمایی** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت مسئولان سایت‌ها برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"اصول و شیوه چکیده نویسی فارسی"** به منظور آشنایی کتابداران با انواع و ساختار چکیده در تاریخ یکشنبه ۹۵/۶/۲۸ توسط **مریم سبحانی نسب** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت کتابداران برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با سامانه و نرم افزار جدید طرح غدیر"** به منظور آشنایی رابطان طرح غدیر جهت چگونگی استفاده از سامانه و نرم افزار طرح غدیر، در تاریخ یکشنبه ۹۵/۷/۲۵ توسط **نداء حمدپور** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت رابطان طرح غدیر برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"برنامه ریزی آموزشی با استفاده از نرم افزار mimosa"** به منظور آشنایی مسئولان آموزش با نرم افزار برنامه ریزی، جهت زمان بندی کلاس‌های دانشجویان به صورت خودکار و بدون تداخل زمانی در تاریخ چهارشنبه ۹۵/۸/۱۹ توسط **دکتر محسن غدیریان فر** عضو هیأت علمی دانشکده کشاورزی، جهت مسئولان آموزش برگزار گردید.

کارگاه‌های آموزشی **"آشنایی با اصول طراحی وبسایت‌های کتابخانه‌ای"** به منظور آشنایی مسئولان سایت‌ها و کتابخانه‌ها با مفاهیم، کاربردها، ضرورت، ویژگی‌ها و نحوه طراحی وبسایت‌های کتابخانه‌ای در تاریخ‌های یکشنبه ۹۵/۷/۲۵ و شنبه ۹۵/۸/۱۵ و سه‌شنبه ۹۵/۹/۳۰ توسط **دکتر شهناز خادمی زاده** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، جهت مسئولین سایت‌ها و کتابخانه‌ها برگزار گردید.

کارگاه آموزشی **"آشنایی با شیوه‌های جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی و لاتین"** به منظور آشنایی مسئولان کتابخانه‌ها با پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی و لاتین و شیوه جستجو در آنها در تاریخ

یکشنبه ۹۵/۸/۲۳ توسط **مهناز کمایی** کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، جهت مسئولان کتابخانه‌ها برگزار گردید.

کارگاه آموزشی "**آشنایی با مفاهیم سواد اطلاعاتی**" به منظور آشنایی کتابداران با مفاهیم، خاستگاه، ضرورت و استانداردهای سواد اطلاعاتی در تاریخ سه‌شنبه ۹۵/۹/۱۶ توسط **دکتر علی حسین قاسمی** عضو هیأت علمی دانشکده پیراپزشکی جندی شاپور، جهت کتابداران برگزار گردید.

از سرزمین های ساوانا، تا خلوت کتابخانه ها

نبی زینی وند

پس از پایان یک روز سخت کاری، در هوای گرم و مرطوب و طاقت فرسای تابستان، به طرف خودروی شخصی می روی و آن را روشن می کنی و بعد کولر آن را به کار می اندازی، پیچ رادیو را باز کرده و به سمت منزل به راه می آفتی، به خانه که رسیدی یک دوش می گیری و بعد به سراغ یخچال می روی و یک لیوان آب خنک برمی داری و نوش جان می کنی. ناهارت را که خوردی در زیر هوای خنک کولر گازی به تماشای تلویزیون، یا خواندن روزنامه و یا خواندن پیام ها در شبکه های اجتماعی می پردازی که ناگاه دستان خواب تو را با خود به عالم رؤیا می برد. وقتی با صدای اذان مسجد محل، از خواب ناز بیدار می شوی، غم زده می شوی، چون فکر می کنی صبح است و باید سر کار بروی. بعد که متوجه می شوی غروب است کلی ذوق می کنی.

در همه فعالیت های روزانه ای که در بالا آمد، رد پای علم و فناوری به خوبی مشاهده می شود. همه دست ساخت هایی که ما هر روزه به راحتی از آن ها استفاده می کنیم، دست آورد نبوغ فکری و حاصل دست رنج فکری هزاران نسل از نیاکان پیشین ماست. اگر کوشش های آنان نبود امروزه ما باید برای لقمه ای نان از بام تا شام در حال دویدن و رقابت با جانوران وحشی می بودیم، و هیچ معلوم نبود در این جنگ و گریز برای بقا و نجات از دست دشمن و گرسنگی، از چرخه غذایی کدام جانور سر در بیاوریم و یا خود و هم نوع مان به چه سرنوشتی دچار می شدیم.

کره زمین در تولد یک سده اخیر به علت پیشرفت های علمی، تغییرات سیل آسایی به خود دیده است؛ هیچ معلوم نیست که در صد سال آینده این تغییرات ما را به کدام سو خواهند برد؟ اگر سرعت تغییرات به همین منوال پیش برود باید چشم به راه جهانی نو و انسانی نو باشیم که خودش را با این روند شتاب گون سازگار کرده است.

نگاهی اجمالی به تاریخ علم به ما نشان می دهد که چگونه با هر کشف جدید، بشر یک مرحله به جلو پیش رفته است. کشف و مهار آتش شاید یکی از اکتشافات آغازین بشر بوده است. با این کشف، آتش به مرکزی برای تجمع گروه های انسانی، برای پخت پز و گرما دهی و نورافشانی تبدیل شد. آرام آرام در این دوره می ها، بشر دست به اختراع مهم ترین دست ساخت خود زد؛ «زبان».

دست کم دویست هزار سال است که به دلیل دگرگونی تارهای صوتی و تکامل مغز، نوع انسان توانایی تلفظ اصوات و واژه‌های گوناگون را پیدا کرده است. بی‌گمان زبان انسان‌های نخستین، بسیار ساده و محدود به صداها و آواهایی چند بوده است؛ مانند هی‌هی چوپانان که برای رام کردن حیوانات استفاده می‌کردند، یا اصواتی که بی‌اراده در شرایط خاص مانند رویارویی با یک حیوان درنده و یا هر موقعیت استرس‌زای دیگر به زبان می‌آوردند.

شاید کلمه «قال» عربی و «کال» انگلیسی و «گاله» و «ناله» فارسی از همان صداها یا ناخودآگاهی که انسان‌های آن دوران از درد تنهایی و ترس و یا اندوه و ناامیدی در دل خلوت کوهستان و یا شلوغی جنگل برزبان می‌رانده‌اند، برگرفته شده باشند.

فیلسوفان قدیم در تعریف منطقی انسان، عبارت «حیوان ناطق» را به کار برده‌اند؛ یعنی از میان وجوه تمایز انسان از حیوان، قدرت سخنوری انسان را وجه برتری انسان از حیوان برشمرده‌اند؛ گو اینکه قوه بیان انسان را سرآمد و سرمنشأ سایر قوای اخلاقانه دیگر انسان فرض کرده‌اند.

می‌دانیم که پس از گذشت صدها هزار سال از تکامل زبان و دستگاه گفتاری، در حدود ۵۰ هزار سال پیش، در جوامع نانویسا، فرهنگ شفاهی شکل گرفت. اما آنچه بشر را در مدت کوتاهی به این پایه از مدنیت رساند، نه اختراع زبان بلکه اختراع بزرگ‌تری به نام «خط» در ۵ هزار سال پیش بود؛ هر چند اختراع زبان راه اختراع خط را هموار کرده بود، اما این اختراع خط بود که امکان تبادل فرهنگی را فراهم آورد و باعث رشد و شکوفایی تمدن گردید.

تمام پیشرفت‌هایی که بشر در طول نیم میلیون سال پیش از اختراع خط داشته در مقایسه با پیشرفت‌های پس از اختراع خط، بسیار ناچیز است. زیرا انتقال فرهنگ از راه گفتار و شنیدار، دارای محدودیت زمانی و مکانی بود. در شیوه ارتباط نوشتاری این محدودیت‌ها برداشته شد و امکان ثبت و ضبط تجربیات و انباشت و انتقال دانش‌ها فراهم گردید، و کم‌کم ادبیات شفاهی برای ثبت در تاریخ، به نوشتار درآمد. به بیانی دیگر انسان «حیوانی نویسنده» شد.

آن‌طور که در شاهنامه آمده است، تهمورث، پادشاه پیشدادی، وزیری داشت زیرک بنام شهراسپ که رهنمای تهمورث در کشورداری بود. تهمورث با توجه و اجرای نصیحت‌های او، هم پادشاهی دادگستر گشت و

هم توانست همه دیوان دوران خویش به دام انداخته اسیر نماید. دیوان، خط (نوشتن و خواندن) را به تهمورث آموختند بنابراین روایت سواد خواندن و نوشتن در ایران از زمان تهمورث مرسوم شده است.

بجستند ناچار پیوند او	چو آزاد گشتند از بند او
دلش را به دانش برافروختند	نبشتن به خسرو بیاموختن
چه رومی چه تازی و چه پارسی	نبشتن یکی نه که نزدیک سی
ز هر گونه‌ای کان همی بشنوی	چه سغدی چه چینی و چه پهلوی

اوج تعالی زبان در نوشتن، و نقطه اوج نوشتن در ادبیات نمایان می‌شود. امروزه دیگر «زبان و ادبیات» به چیزی فراتر از مجموعه ای از واج‌ها و معانی بدل شده است؛ ما با زبان می‌اندیشیم، یاد می‌گیریم، هویت می‌یابیم، شعر می‌سراییم، خیال پردازی و تصویر سازی می‌کنیم، و احساسات و اندیشه‌های مان را با دیگران به اشتراک می‌گذاریم.

کارکرد دیگر زبان و ادبیات این است که همچون یک عنصر میانجی بار فرهنگی پیشینیان، را بر دوش کشیده و با افزودن تجربیات نسل کنونی، آن را به نسل‌های بعد انتقال می‌دهد؛ از این نظر زبان همانند یک موجود زنده، پویا و هوشمند عمل می‌کند که خود نیز در درازای تاریخ دگرگونی و تکامل می‌یابد.

به قول ماریو بارگاس یوسا «در زمانه ما علم و تکنولوژی نمی‌توانند نقشی وحدت‌بخش داشته باشند و این دقیقاً به سبب گستردگی بی‌نهایت دانش و سرعت تحول آن است، اما ادبیات فصل مشترک تجربیات آدمی بوده و خواهد بود و به واسطه آن انسان‌ها می‌توانند یکدیگر را بازشناسند و با یکدیگر گفت‌وگو کنند. ادبیات به تک‌تک افراد امکان داده از تاریخ فراتر بروند. برای ایمن داشتن انسان از حماقت، تعصب، نژادپرستی، تفرقه مذهبی و سیاسی و ناسیونالیسم انحصارطلبانه، هیچ چیز از این حقیقت که در آثار ادبی بزرگ آشکار می‌شود مؤثرتر نیست: مردان و زنان همه ملت‌ها در هر کجا که هستند در اصل برابرند و تنها بی‌عدالتی است که در میان آنان بذر تبعیض و ترس و استثمار می‌پراکند.

هیچ چیز بهتر از ادبیات به ما نمی‌آموزد که تفاوت‌های قومی و فرهنگی را نشانه غنای میراث آدمی بشماریم. مطالعه ادبیات خوب بی‌گمان لذت‌بخش است، اما در عین حال به ما می‌آموزد که چیستیم و چگونه‌ایم، با وحدت انسانی مان و با نقص‌های انسانی مان، با اعمال مان، رؤیاهامان و اوهامان، به تنهایی و با روابطی که ما را به هم می‌پیوندند، در تصویر اجتماعی مان و در خلوت وجدان مان.

یکی از اثرات سودمند ادبیات در سطح زبان تحقق می‌یابد. جامعه‌ای که ادبیات مکتوب ندارد، در قیاس با جامعه‌ای که مهم‌ترین ابزار ارتباطی آن، یعنی کلمات، در متون ادبی پرورده شده و تکامل یافته، حرف‌هایش را با دقت کم‌تر، غنای کم‌تر و وضوح کم‌تر بیان می‌کند. جامعه‌ای بی‌خبر از خواندن که از ادبیات بویی نبرده، همچون جامعه‌ای از کرولال‌ها دچار زبان‌پریشی است و به سبب زبان ناپخته و ابتدایی‌اش مشکلات عظیم در برقراری ارتباط خواهد داشت. این در مورد افراد نیز صدق می‌کند. آدمی که نمی‌خواند، یا کم می‌خواند یا فقط پرت و پلا می‌خواند، بی‌گمان اختلالی در بیان دارد، این آدم بسیار حرف می‌زند، اما اندک می‌گوید، زیرا واژگانش برای بیان آن‌چه در دل دارد بسنده نیست.»

شوربخانه به علت رواج بی‌رویه فناوری‌های نوین اطلاع‌رسانی و تن‌آسایی مردمان این دوره، دیوان نادانی که تهمورس آن‌ها را از بند رها کرد، دوباره در حال بازگشت هستند. و این خطری است که جهان، امروز با آن روبروست. دیوان نادانی امروز در قامت نخواندن، کم‌خواندن و بدخواندن پدیدار شده است.

در دنیایی که همه جا صحبت از تقسیم کار است ما هم زحمت مطالعه را بر گردن عده خاصی نهاده و خود کُنج عافیت را برگزیده‌ایم. این وضعی که شاهد آن هستیم نتیجه دست روی دست گذاشتن ما در برابر دیوان نادانی است. سلاح مبارزه با دیوان نادانی نه در ایجاد هیاهو و غرش بلکه در سکوت و مطالعه است. بی‌دلیل نیست که کشورهای پیشرو همه امکانات خود را بسیج کرده‌اند تا شرایطی فراهم گردد تا همگان به راحتی بتوانند از هر فرصتی برای مطالعه بهره ببرند. فرد و ملتی که مطالعه را از دستور کار خارج کند، باید خود را آماده کند تا بزودی هزینه‌های سنگین نادانی را پردازد.

نبرد با دیوان درونی از نبرد با دشمن خارجی سخت‌تر است. چه بسا انسان‌های قوی پنجه‌ای که در مصاف با دیوان درون خوار و زبون هستند. رفتارهای اجتماعی نابسامان، تنبلی، بی‌تفاوتی، نابود کردن محیط زیست، آلودن رودخانه‌ها، ویرانی جنگل‌ها، و... همه گواه بر شکست ما در برابر دیوان نادانی‌اند. اگر دیوان نادانی بر جهان سایه بیفکند بیم آن است که کل دست‌آوردهای بشری نابود گردد و از تمدن کنونی هیچ اثری نماند.

چاره کار وقت گذاشتن و خوب خواندن است. خواندن یک ضرورت است برای بهتر زیستن در جهانی که در آن هر روزه این مفهوم بیشتر به فراموشی سپرده می‌شود. هر چه بیشتر بخوانیم رفتارمان انسانی‌تر و محیط زیست مان پاک‌تر خواهد شد. زیرا با خواندن زیاد ما نسبت به هم‌دیگر و نسبت به محیط اطراف مان حساس‌تر می‌شویم. اما اگر نخوانیم و ندانیم هر روز خشن‌تر، بی‌ملاحظه‌تر و آسیب‌رسان‌تر می‌شویم.

دنیا جای امن تری برای بازی کودکان می شد اگر کتابخانه ها از اسلحه خانه ها پیشی می گرفتند. دنیای جای بهتری برای زیستن می شد اگر سکوت کتابخانه ها بر هیاهوی گشت افزارهای جمعی غلبه می کرد. خوب می دانیم، آنکه می خواند و می اندیشد، هیچ گاه بر روی هم نوع خود اسلحه نمی کشد.

بن مایه ها:

۱- «چرا ادبیات؟» نوشته ماریو بارگاس یوسا، ترجمه عبدالله کوثری، انتشارات لوح فکر، چاپ

سوم، تابستان ۱۳۹۲

۲- شاهنامه فردوسی، گنجور

الهه کتابدار

هر آنکس که بنمود کار و کردار نیک به نفع خودش کرد آن کار نیک

به بهانه بازنشستگی همکار عزیزمان خانم الهه منصوریان برآن شدم تا بعنوان همکار نزدیک ایشان در طول همکاری در بخش فهرست نویسی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، چند سطری هرچند کوتاه در مورد ایشان بنویسم.

خانم الهه منصوریان از سال ۱۳۶۷ فعالیت خود را با مدرک کارشناسی زبان انگلیسی در دانشگاه پیام نور واحد اهواز آغاز کردند. ایشان مدت ۸ سال در واحد آموزش دانشگاه پیام نور در سمت مسئول رشته و ۱۰ سال نیز مسئول کتابخانه بودند. خانم منصوریان از سال ۱۳۸۵ به دانشگاه شهید چمران اهواز منتقل شدند و در بخش فهرست نویسی لاتین و نیز به عنوان مسئول میز امانت مشغول بکار شدند. هر چند رشته تخصصی ایشان کتابداری نبود اما به جهت حس مسئولیت پذیری و سعه صدری که داشتند به بهترین شکل وظایف کاری خود را انجام می دادند.

از صفات بارز شخصیتی ایشان می توان به صبوری، مهربانی، خوش صحبتی و داشتن روحیه شاد اشاره کرد. روحیه شاد و جوان خانم منصوریان باعث شده بود با وجود داشتن اختلاف سنی با اکثر همکاران، یک دوست و همکار خوب برای همه باشند.

همه ما بر این باوریم بازنشستگی فصل نوینی از زندگی و آغازی برای زندگی با شیوه و ایده های جدید است و امید است این دوران جدید از پربارترین و بانشاط ترین مراحل زندگی خانم منصوریان عزیز باشد.

سخن خود را با کلامی گهر بار از صحیفه سجاده به پایان می رسانم. امام سجاد (ع) صحیفه سجاده - دعا ۱۱ می فرماید: خداوندا اگر فراغت از کاری را برای ما مقدر فرموده ای آن را فراغتی سالم قرار ده که در آن گناهی ما را نرسد و دلزدگی به ما روی نیاورد تا فرشتگان نویسنده بدی ها با نامه ای خالی از گناهان ما برگردد و نویسنده نیکی ها، شادمان از حسناتی که برای ما نگاهشته اند، مراجعت کنند.

الفبای نوشتن: بایدها و نبایدها

نبی زینی‌وند

مقدمه

یکی از مهارت‌های پُر کاربرد در زندگی انسان، مهارت نوشتن است؛ نوشتن راهی مطمئن برای برقراری ارتباط با دیگران است. با نوشتن می‌توان افکار و احساسات و مکنونات قلبی خود را انسجام داده و با دیگران به اشتراک گذاشت. از راه نوشتن می‌توان به ثبت و ضبط وقایع زندگی و تجربیات شخصی پرداخت. این کار به مدیریت دانش شخصی کمک کرده، و باعث می‌شود تا دیگران نیز بتوانند از تجربیات شخصی ما بهره ببرند.

بررسی پایان‌نامه‌های دانشجویی، مقاله‌ها و نیز نامه‌ها و مکاتبات اداری روزمره نشان می‌دهد که در آن‌ها اصول ظاهری نگارش تا اندازه‌ای رعایت می‌شود، اما به اصول نگارش علمی و فنی کمتر توجه شده است. مثلن واژه‌های علمی بیگانه که برابره‌های مناسب فارسی هم دارند مانند اکولوژی، مورفولوژی، میکروارگانسیم و ... زیاد به کار می‌رود و در ترجمه‌ها و برابرسازی‌ها، نیز پراکندگی دیده شده و اصول فنی رعایت نمی‌شود. همچنین نوشتن کلمات انگلیسی به خط لاتین در متن فارسی و ایرادهایی از این دست بسیار رایج است. بنابراین ضروری است، با همت و همکاری گروه زبان و ادبیات فارسی، جای خالی آیین‌نامه درست‌نویسی در نوشته‌ها، مقاله‌ها و پایان‌نامه‌های دانشجویی پُر گردد.

در این نوشتار کوشش شده تا ضمن تعریف زبان معیار و زبان رسمی، با یادآوری تاریخچه‌ای از زبان فارسی و جایگاه آن، و بررسی مشکلات موجود، به اهمیت، حساسیت، و ضرورت درست‌نویسی اشاره شده و در این میان راه چاره‌ای ارائه گردد.

زبان معیار

زبان معیار گونه‌ای نوشتاری یا گفتاری است که، افراد دارای تحصیلات بالای جامعه از آن استفاده می‌کنند و به عنوان الگوی زبان غالب، در جامعه پذیرفته شده است. در رسانه‌ها (مطبوعات، صدا و سیما)، سخنرانی‌ها و کتاب‌های درسی مدارس یا در گفتگوها و مصاحبه‌های رسمی از گونه معیار استفاده می‌شود. از آنجا که گونه معیار دارای اعتبار اجتماعی بالایی است، سایر گروه‌های اجتماعی نیز سعی در تقلید و پیروی از آن دارند.

زبان رسمی

انسان زبان مادری را در کانون خانواده فرامی‌گیرد. در مدرسه قواعد و اصول نگارش زبان رسمی به دانش آموزان آموزش داده می‌شود. در کنار این زبان‌ها شخص بر حسب علاقه و موقعیت به فراگیری زبان‌های بیگانه روی می‌آورد تا با سایر فرهنگ‌ها ارتباط برقرار کند. هر کدام از زبان‌های یاد شده در جایگاه خود از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند و نمی‌توان یادگیری هیچ کدام از آن‌ها را فدای دیگری کرد. هویت فردی شخص با زبان مادری شکل می‌گیرد؛ یادگیری زبان رسمی و زبان‌های بیگانه، به تقویت هویت ملی و جهانی فرد کمک می‌کند.

زبان ملی ریشه در زبان‌های محلی، و باورها و افسانه‌های عامیانه دارد. از بین رفتن زبان‌های محلی و نابودی خرده فرهنگ‌ها، به خشکیدن این ریشه‌ها می‌انجامد. به همین دلیل در بسیاری از کشورهای پیشرفته دنیا، با روش‌های گوناگون از فرهنگ‌های بومی و زبان‌های محلی و ملی خود به شدت نگاه‌بانی می‌کنند.

دیرزمانی است که سلطه فرهنگی کشورهای قدرتمند، ناقوس انهدام فرهنگ کشورهای ضعیف را به صدا درآورده است. تا همین الان هم هزاران زبان بومی بر اثر تسلط نظام سلطه و ناآگاهی و کم‌کاری گویشوران آن زبان‌ها، برچیده شده‌اند؛ همچنان که به گفته احمد کسروی در کتاب «آذری یا زبان باستان آذربایجان»، زبان آذری در هفت سده پیش به دلایلی، از میان رفت، هر چند هنوز بقایایی از آن در گویش‌هایی مانند تاتی و تالشی در روستایان کوه‌نشین برجای مانده‌است.

اهمیت زبان فارسی

زبان فارسی بخشی مهم از عنصر فرهنگ ایرانی است و نقش پررنگی در هویت بخشی به جامعه ایرانی دارد و به تعبیر زیبای مقام معظم رهبری «رمز هویت ملی ماست». حراست از جایگاه معنوی زبان و خط فارسی وظیفه هر ایرانی است. زبان فارسی برای ایرانیان چیزی فراتر از یک زبان رسمی است؛ چرا که زبان رسمی را با تغییر یک خط قانون می‌توان به راحتی تغییر داد. کاری که در هندوستان انجام گرفت.

برای قرن‌های پی در پی زبان فارسی زبان رسمی بخش‌های وسیعی از جهان، از آسیای صغیر و میانرودان و تمامی شبه‌قاره هندوستان بوده است. نه تنها ایرانیان که بسیاری از غیر ایرانیان نیز آن را فرا گرفته، بدان شعر سروده و کتاب‌ها نوشته‌اند. زبان فارسی به شکل امروزی در تول هزاره اخیر زبان ملی ایرانیان بوده

است؛ زبان ملی، زبان یک دلی یک ملت در درازای دورانهاست؛ تمامی ایرانیان در سراسر گیتی از هر قوم، نژاد و گویشی که باشند با دُر دری با یکدیگر اعلام همبستگی می کنند. پاسداشت زبان ملی نه از سرِ تعصبی کور، بلکه بخشی از یک وظیفه تاریخی است که ملت‌ها برای جلوگیری از مرگ خود در کوران روی دادهای تاریخی، انجام می دهند.

تاریخچه زبان فارسی

زبان فارسی امروزی، ادامه تاریخی زبان «پارسی دری» (درباری) است. زبان پارسی دری که یکی از شاخه های زبان های ایرانی است، ریشه در «پارسی کهن» دارد. زبان پارسی کهن نیز برگرفته از زبان هندی سنسکریت است و با دیگر زبان های «هند و اروپایی» مانند ژرمنی، ایتالی، یونانی و... خویشاوند است.

زبان فارسی همچون زبان های هند و اروپایی، زبانی است پیوندی. برخلاف زبان های سامی که قالبی هستند و برای ساخت مفاهیم باید ریشه ها را در قالب های معین (باب) و محدود ریخت، در این زبان به یاری پسوندها، پیشوندها و میانوندها و تکرار آواها می توان به راحتی برای مفاهیم نو واژه های تازه پدید آورد. ویژگی بارز زبان های پیوندی، زیایی شگرف آن ها در تولید واژه های تازه در رویارویی با معانی دقیق و دست ساخت های گوناگون است. (رجوع شود به مقاله دکتر حسابی در مورد مقایسه توان واژه سازی زبان فارسی و عربی)

زبان فارسی به دلیل پیشینه تاریخی، دامنه واژگان، و پرورش شاعران و متفکران جهانی در دامن خود، دومین زبان کلاسیک جهان بعد از زبان یونانی و قبل از زبان های لاتین و سانسکریت است.

درست نویسی

قالب زبان گاه گفتاری و گاه نوشتاری است؛ نوشتار، در مقایسه با گفتار مانا تر و پایا تر است. به همین دلیل تأکید بر درستی و سلامت آن بیشتر است؛ زبان هر چه ساده تر، درست تر و رسا تر باشد، در انتقال درست و بی کم و کاست مفاهیم و معانی موفق تر است. نوشته بویژه اگر علمی هم باشد باید خالی از هر گونه ابهام و ایهام باشد؛ اشتباهات دستور زبانی و انشایی در یک سخنرانی، شاید خیلی به چشم نیاید و قابل چشم پوشی باشد، اما در یک نوشته علمی به هیچ وجه پذیرفتنی نیستند، زیرا از قشر فرهیخته جامعه انتظار می رود هنجارهای درست نویسی را رعایت کند.

مخاطب محوری، وضوح، هماهنگی و انسجام، اختصار، و صحیح نویسی از اصول بنیادین نگارش علمی هستند.

چگونه بنویسیم؟

در مکالمات و سخنرانی‌های روزمره، هر شخص نحوه بیان ویژه خود را داراست؛ برای نوشتن هم شخص باید بتواند شیوه خاص نوشتن خود را پیدا کند و به همان شیوه بنویسد. به همین دلیل هم هست که ما وقتی نوشته‌ای را می‌بینیم با توجه به نوشته‌های قبلی می‌توانیم حدس بزنیم که نویسنده این سطور چه کسی است.

«هنگام سخن گفتن برای القای به‌تر معنی‌ها از تکیه، آهنگ و تأکید بهره می‌گیریم. رعایت این موردها به سخنور کمک می‌کند به آسانی بتواند با شنونده اش ارتباط برقرار کند. رعایت شیوه خط فارسی و استفاده بجا از علائم سجاوندی نیز در یک نوشته موجب گویایی، سادگی و سهولت خواندن و نوشتن می‌شود. به کمک شیوه‌ای یک‌دست از دوگانگی پرهیز می‌شود. در شیوه خط فارسی اصل بر رعایت موازین دستور زبان فارسی، رعایت استقلال واژه‌ها، هم‌خوانی نوشتار با گفتار، پی‌روی واژگان بیگانه از شیوه خط فارسی، آسانی خواندن و نوشتن، گزینش به‌ترین شکل نوشتاری، انعطاف‌پذیری، و در آخر چشم‌نوازی و زیبایی خط، است.

اشتباهات رایج در نوشته‌ها:

- ۱- کاربرد واژه‌های زاید در جمله‌ها،
- ۲- کاربرد جمله‌های ناروشن و چند پهلو،
- ۳- کاربرد تعبیرهای نامناسب و تکلف‌های کلامی و الگوهای بیگانه،
- ۴- کاربرد تکیه کلام‌های گفتاری،
- ۵- کاربرد جمله‌های دراز،
- ۶- کاربرد واژه‌های دور از ذهن و عبارت‌های متکلفانه عربی،
- ۷- داشتن غلط‌املایی در نوشته،
- ۸- گرت‌برداری.

گرت‌برداری

گرت‌برداری نوعی وام‌گیری زبانی است که در آن، صورت ترکیبی یا اصطلاح‌های زبان دیگری، تجزیه می‌شود و برای هر یک از کلمه‌های آن اصطلاح یک معادل قرار داده می‌شود و عبارت به زبان

وام گیرنده ترجمه می‌شود. برای مثال زمانی که «سیب زمینی» وارد ایران شد، واژه‌ای برای نامیدن آن وجود نداشت، و برای نامیدن آن اصطلاح فرانسوی «de terre Pomme» را به صورت واژه‌های تشکیل دهنده‌ی آن (سیب و زمین) تجزیه کردند و عبارت «سیب زمینی» به جای آن قرار دادند.

البته گرتة برداری محدود به واژه‌ها و اصطلاح‌ها نیست، بلکه حیطه وسیع‌تری دارد و به ترجمه، معنا کردن، جمله‌سازی، نحوه‌ی نگارش، و نحو نیز کشیده می‌شود. مانند آن‌که در فارسی گفته می‌شود: «فناوری‌های نو می‌رود که چهره زمین را به کلی دگرگون کند»، این نوع نگارش (می‌رود که ...) گرتة برداری نحوی از زبان‌های غربی است که در این مثال باید گفته شود که «فناوری‌های نو نزدیک است که ...».

انواع گرتة برداری

الف) گرتة برداری از اصطلاح‌ها و ترکیب‌ها:

اصطلاح‌ها و ترکیب‌های بیگانه به دو صورت در زبان وارد می‌شود: یکی به صورت وام‌واژه، مانند کارت پستال، کودتا، اولتیماتوم، پیک‌نیک، و غیره. که در برخی از رشته‌های علوم به‌ویژه شیمی، ورود وام واژه‌ها انبوه بوده است، مانند کلرور دوسدیم، اسید سولفوریک، و نیترو گلیسرین.

صورت دیگر ورود اصطلاح‌ها و ترکیب‌های بیگانه به زبان، گرتة برداری است. گرتة برداری در حقیقت ترجمه لفظ به لفظ یک اصلاح بیگانه است که در زبان خودی معادلی ندارد و در آن عبارت بیگانه با حفظ ترتیب اجزای خود وارد زبان مقصد می‌شود. مانند «آسمان خراش، سیب زمینی، راه آهن، زیردریایی، ستون‌های زرهی، پرده‌ی آهنین، بادام زمینی و ده‌ها ترکیب دیگر که از گرتة، زبان‌های فرانسوی، آلمانی یا انگلیسی ساخته شده است. این ترکیب‌ها که بیشتر ساخته‌ی خود مردم، خبرگزاری‌ها و یا کاربران اینترنت است؛ از دید زبان‌شناسان و ادیبان نه تنها اشتباه نیست، بلکه به‌ترین راه برای گرفتن اصطلاح‌های فنی جدید و حتا به‌ترین شیوه‌ی مبارزه با هجوم واژه‌های بیگانه است.

با این همه، نمونه‌های دیگری وجود دارد که در درستی ساخت آن‌ها و تأثیر آنان بر زبان خودی می‌توان تردید کرد. مانند «حمام گرفتن» و «درس گرفتن»، که کاربرد فعل «گرفتن» با این کلمه‌ها از دید تداول فارسی‌زبانان درست نمی‌نماید، بلکه اگر معنایی از آن برآید «در دست گرفتن» است. گذشته از این به جای این دو اصطلاح، می‌توان «حمام کردن» و «درس آموختن» را به کار برد.

به دلایل زیر توصیه می‌شود از کاربرد ترکیب‌های نادرست بیگانه پرهیز شود:

- ۱- ترکیب اجزای این اصطلاح‌ها از دید واژگان فارسی نابه‌جا و از دید دستوری غالباً اشتباه است.
- ۲- معنایی که از جمع معانی اجزا به دست می‌آید، در بیش‌تر موارد غیر از معنای مورد نظر است.
- ۳- کاربرد این نوع اصطلاح‌های بیگانه، ممکن است تنها مربوط به یکی از کشورهای فارسی‌زبان باشد و فارسی‌زبانان کشورهای دیگر قادر به درک این ترکیب‌ها نباشند. و این موضوع به یکپارچگی زبان فارسی آسیب می‌رساند و بی‌توجهی به این موضوع و استفاده از این اصطلاح‌های بیگانه، فارسی‌زبانان کشورهای مختلف را در فهم سخنان یکدیگر با مشکل مواجه می‌کند.
- ۴- و مهم‌تر از همه، این ترکیب‌ها، معادل‌های مفهوم‌تر و حتا رایج‌تری در فارسی دارند که ما را از کاربرد ترکیب‌های بیگانه بی‌نیاز می‌کند، به شرطی که از مختصر کوشش فکری دریغ نوزیم.

ب) گرت‌برداری معنایی

در هر زبانی، برخی واژه‌ها چندین معنی دارند، که ممکن است در زبانی دیگر چندین واژه برای این معنایی وجود داشته باشد. مثلن در فارسی پا هم به قسمتی از بدن که از لگن تا نوک انگشتان امتداد دارد گفته می‌شود و هم به آن قسمت از بدن که کفش آن را می‌پوشاند. اما در انگلیسی به قسمت اولی «leg» و به قسمت دومی «foot» گفته می‌شود. هنگامی مترجم برای برگردان این دو کلمه متفاوت به فارسی، از یک واژه (پا) استفاده می‌کند، «گرت‌برداری معنایی» انجام داده است. در بسیاری از موارد برای انتقال مفاهیم از زبانی به زبان دیگر از گرت‌برداری معنایی چاره‌ای نیست. اما گرت‌برداری معنایی غالباً به روح زبان مقصد آسیب می‌رساند، به‌ویژه در مواردی که واژه مناسب دیگری در زبان مقصد وجود داشته باشد.

ترجمه دو یا چند معنای مختلف یک واژه بیگانه به یک واژه واحد در زبان خودی را گرت‌برداری معنایی گویند.

اما گرت‌برداری معنایی غالباً به روح زبان مقصد آسیب می‌رساند، به‌ویژه در مواردی که واژه مناسب دیگری در زبان مقصد وجود داشته باشد. چون گرت‌برداری معنایی بیشتر به صورت پوشیده و تقریبی بی‌اطلاع اهل زبان صورت می‌گیرد، گاهی ممکن است زبان‌های جبران‌ناپذیری به بار آورد. خطر آن را نباید کمتر از وام‌واژه‌ها دانست، زیرا اگر دامنه‌ی نفوذ آن گسترش یابد، ممکن است باعث آشفتگی مفاهیم شود و اهل زبان از فهم سخن یکدیگر ناتوان شوند، چنان‌که امروزه از فهم بسیاری از نوشته‌های یکدیگر عاجزیم.

ج) گرت‌برداری نحوی

پایه‌ی زبان بر نحو است. دو زبان را هنگامی می‌توان متفاوت دانست که نحو آن‌ها متفاوت باشد، حتا اگر واژگان‌شان مانند یکدیگر باشد (مانند فارسی و اردو). بنابراین اگر در نحو زبان تغییراتی روی دهد،

شالوده‌ی آن زبان دگرگون می‌شود. امروزه تأثیر زبان‌های بیگانه را در نحو فارسی می‌توان دید. مانند این جمله که بر گره‌ی زبان‌های کشورهای غربی ساخته شده است: «تو مرا درک نمی‌کنی»، به جای این که بگوید: تو حال یا حرف مرا درک نمی‌کنی. ترجمه‌ی عینی جمله‌های زبان بیگانه به زبان دیگر، به صورتی که نحو و ساخت آن جمله تغییر پیدا نکند را گره‌برداری نحوی می‌گویند

گره‌برداری نحوی، در نحو زبان تغییراتی به وجود می‌آورد و استفاده‌ی زیاد از آن در شالوده‌ی زبان دگرگونی ایجاد می‌کند و آن زبان را مبهم و نامفهوم می‌کند. پس تا جای ممکن باید از گره‌برداری نحوی خودداری کرد.

گره برداری نحوی بر ساخت جمله وارد می‌شود و شیوه‌ی آن را دگرگون می‌کند. این دگرگونی ساختاری اگر ادامه یابد، بیم آن است که به نامفهوم شدن زبان بیانجامد؛ به‌ویژه آنکه گره‌برداری نحوی نیز مانند گره‌برداری معنایی، غالباً به صورت پنهان و ناآگاهانه صورت می‌گیرد.

امروزه زیان بارترین تأثیر زبان‌های بیگانه را در نحو فارسی می‌توان دید. البته این تأثیر هنوز به‌جایی نرسیده است که در شالوده‌ی زبان دگرگونی‌های اساسی ایجاد کند، ولی این موضوع خطری مهم برای زبان فارسی محسوب می‌شود. در صد سال گذشته، به دلیل ترجمه‌های فراوان از زبان‌های اروپایی به فارسی، گره‌برداری نحوی بسیاری از این زبان‌ها صورت پذیرفته است و اگر همین روند ادامه پیدا کند به تغییر نحوی زبان فارسی و نامفهومی و تباهی آن می‌انجامد. «(آریا ادیب)

بن مایه‌ها:

- ۱- حسابی، محمود؛ «مقایسه توان واژه سازی زبان فارسی و عربی»
- ۲- ادیب، آریا؛ «گره‌برداری در فارسی» برگرفته از تارنمای زبان و ادبیات فارسی آریا ادیب